

Eesti Filharmoonia Kammerkoor ja Tallinna Kammerorkester Pärdi muusikaga Ameerikas

ALLAN VURMA

muusikateadlane ja EFK laulja

Päikesepaistelisel pühapäeval 1. juunil, kui parajasti imetlesin Manhattani High Lane'i kuulsas, oma idee poolest veidi Tallinna kultuurikilomeetrit meenutavas pargikeses imeilusat vaadet Hudsoni lahele, pöördus minu poole üks kolmekümnendates aastates sportliku välimusega noormees. Osutades minu T-särgile, mille kujundus viitas just eelmisel öhtul Carnegie Hallis toimunud Arvo Pärdi loominguga kontserdile, küsis ta mult: "Kas olid ka seal – milline fantastiline elamus, kas pole!"

See ootamatu spontaanne vestlus kinnitas muljet, et Pärdi muusikat ja eesti muusikuid laias maailmas seda esitamas tõepoolest märgatakse ja et see läheb väga paljudele inimestele erinevates paikades korda.

New Yorgis liikudes hakkad tajuma suuri mastaape. Seal elab kuus korda rohkem inimesi kui terves Eestis kokku ja selle ühes linnajaos Manhattanil on elanikke ruutkilomeetri kohta tervelt kaksteist korda tihedamalt kui Tallinnas. Seda tunned ka päris otseselt, kui näiteks trügid tiptunnil rahvasummas mööda pikka Broadwayd või 7. avenüüd. New York – maailma üks tuiksooni, on ju ka paljude globaalsete majandust ja poliitikat vormivate otsuste paik ning kultuurielu koondumiskoht kogu oma kaleidoskoopilises kirevuses. On tõesti ülev, kui meie muusikute tegevus paistab välja sellises mõõtkavas.

Idee tunnustada Arvo Pärdi pikaajalist tegevust vaimulikku muusikat kirjutava heliloojana ja tuua tema looming eesti muusikute poolt Ameerika publiku ette maailma ehk kõige prestiižsemas kontserdisaalis, New Yorgi Carnegie Hallis, sündis USAs tegutseva Püha Vladimiri Õigeusu Teoloogia Seminari

teoloogia ja muusikaõppejõudude **Peter C. Bouteneffi** ja **Nicholas G. Reevesi** mõtetes peaaegu kolm aastat tagasi. Vladimiri Seminari, vene õigeusu traditsioone kandva vaimuliku õppeasutuse juured ulatuvad 19. sajandi algusesse, kus aegade jooksul on oma hariduse saanud rohkem kui tuhatkond preestrit ja teoloogit. 2011. aasta detsembris tulid idee algatajad Tallinna, et küsida helilooja nõusolekut ja korralduses täpselt kokku leppida. Ettevõtmist toetasid ja aitasid läbi viia mitmed organisatsioonid ja üksikisikud, sealhulgas kultuuriministeerium, välisministeerium, EV saatkond Washingtonis, Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides, plaadifirma ECM ja Pärdi keskus. Carnegie Halli kontserdile lisandus varsti ka teine kontsert New Yorgi Metropolitan Art Museumis ning tänu meie USA suursaadiku **Marina Kaljuranna** initsiatiivile lepidi kokku veel kaks lisäülesastumist Washingtonis.

27. mail alustasidki Tallinna Kammerorkester, Eesti Filharmoonia Kammerkoor ja dirigent **Tõnu Kaljuste** esimese kontserdiga Ühendriikide pealinnas Kennedy keskuses. Tohtu kompleks hõlmab lisaks kontserdisaalile ka ooperisaali, draamaetenduste saali ning

mitmeid väiksemaid saale. 1971. aastal valminud kontserdisaal projekteeriti inspireerituna kuulsalt Viini Musikvereini saali saapakarbilaadsest kujust ja seal on istekohti kahele ja poolele tuhandele kuulajale.

Laval oli selle kontserdisaali akustika heast kõlavusest hoolimata siiski omamoodi tülikas – kaugemal paiknevate kolleegide partii võis jõuda sinuni ebamäärase hiline mis ja ähmasusega. Kontserdieelses proovis tegeleski Tõnu Kaljuste üsna palju muusikutele hea paigutuse leidmisega. Kõige olulisem on muidugi parim kõla kuulajatele, esitajate raskused jäävad tavaliselt vaid nende endi teada.

Õhtuse kontserdi pilgeni täis saalis juhatasid sisse sõnavõtt suursaadik **Marina Kaljurannalt** ja president **Toomas Hendrik Ilveselt**. Seejärel alustas kammerorkester "Fratresega", kus viulisoolo esitas hea süvenemisega orkestri kontsertmeister **Harry Traksman** ning löökpile mängis **Madis Metsamart**. Järgnes "Aadama itk", mis põhineb Athose munga Silouani tekstil. Kuna just see teos oli Tõnu Kaljuste Grammy saanud plaadil keskne, siis võis see olla üheks kontsertide suure publikuhuvi põhjuseks. Plaati kuulanut tekkis võimalus võrrelda, sest plaadil on selle sisse laulnud Läti raadio koor. Pärast "Aadama itku" esitust sai kammerkoor veidi hinge tõmmata, kui orkester esitas "Cantust Benjamin Britteni mälestuseks". Öhtu lõpetas "Te Deum", kus soololõike esitasid sopran **Kaia Urb** ja tenor **Tiit Kogerman**. Publiku vastuvõtt oli tormiline, nii muusikutele kui lavale tulnud **Arvo Pär dile** aplodeeriti püsti seistes. Kennedy keskuse kontsert

Eesti Filharmoonia Kammerkoor ja Tallinna Kammerorkester koos Tõnu Kaljuste ja Arvo Pärddiga Carnegie Halli laval.

FOTOD ELERI EVER

oli publikule tasuta ja see toimus sarja “Millennium Stage” raames. Sellised tasuta kontserdid ja etendused toimuvad selles majas 364 päeval aastas. Samuti on Washingtonis tasuta ka enamiku muuseumide külastamine.

Kaks päeva hiljem andis TKO kammermuusikute ansambel koosseisus **Harri Traksmann, Laur Eensalu, Leho Karin, Marrit Gerretz-Traksmann** ja laulja **Iris Oja** kontserdi Washingtoni The Phillips Collection kunstimuseumi kammerlikus saalis.

New Yorgi Carnegie Hallis toimus kontsert 31. mail; Kennedy keskuses kõlanud kavale lisaks tuli ettekandele veel “Salve Regina”. Carnegie Hall on kuulus nii oma suurepärase akustika kui ka seal esinenud muusikute silmapaistva taseme poolest. Klassikatippude kõrval on seal kontserte andnud ka näiteks The Beatles, Tina Turner, Duke Ellington ja Glenn Miller. See New Yorgi pilvelõhkujate kõrvale ehitatud väliselt peaaegu

märkamatu punakas telliskivimaja avati publikule 1891. aastal, nime sai ta ehitustööd rahastanud Andrew Carnegie järgi. Kui 1960. aastal valmis moodsam Lincoln Center, mis paikneb kuulsal Metropolitan Opera kõrval ja kuhu Carnegie Hallist kolisid üle ka New Yorgi Filharmoonikud, kaaluti tõsiselt Carnegie Halli lammutamist. Tänu kuulsale viiuldajale Isaac Sterni juhitud survegrupi tegevusele jäi maja siiski alles ja selle 2800-kohaline saal sai tema nime. Sterni saal on tõesti fantastilise kõlaga. See on ühtlane, muusikat õilistav ja toetav, toob esile ühtaegu nii pehmust kui ka sära. Isegi neljanda rõduni on kõik nüansid kuulda. Akustika toetab ka laval muusikute omavahelist suhtlust ja esitust.

Ka Carnegie Halli kontsert oli välja müüdnud juba nädalaid varem ning ovatsioonid püsti seistes kestsid pikalt. Kontserdil viibisid ka president **Toomas Hendrik Ilves**, välisminister **Urmas**

Paet ja kultuuriminister **Urve Tiidus**. Publiku hulgas võis silmata kuulsusi, nagu popstaar **Björk** või filminäitleja **Keanu Reeves**.

Viimasel New Yorgi Metropolitan Art Museumi *a cappella* kontserdil esitas kammerkoor Pärdi “Kanon pokajani” tohutu suures ekspositsioonisaalis keset Egiptuses Denduris paiknenud ja muuseumi toodud templi varemeid. Lauljad koos dirigent Tõnu Kaljustega keskel ringis ning publik ümber nende. Ka siin aplodeeris publik püsti seistes. Nii New Yorgi kui ka Kennedy keskuse kontsertide videod on huvilistele kättesaadavad ka internetis.

Carnegie Halli kontserdi päeval toimus Püha Vladimiri Õigeusu Teoloogilises Seminaris veel ka pidulik aktus, kus Arvo Pärddile anti vaimuliku muusika audoktori tiitel. Püha Vladimiri seminar ja Arvo Pärddi keskus on otsustanud koostööd jätkata ka tulevikus “Arvo Pärddi projekti” nime all.

Tallinna Keskraamatukogu muusikaosakond kutsub osalema
fotokonkursil **MUUSIKAT TABAMAS**

Võistelda saab kahes kategoorias: ① Muusikaline portree
② Muusikaline fantaasiafoto

Konkursitööde esitamise tähtaeg: 1. detsember 2014

OSALEMISE TINGIMUSED JA LISAINFO:
www.keskraamatukogu.ee/muusika; tel 683 0912, e-post: muusika@tln.lib.ee